

Kjære jazz- og moldevenner.

Gratulerer med dagen!

Jeg har et sterkt jazzminne.

Det er ikke herfra, men fra jazzfestivalen i København sommeren 1989. Jeg står i et stort hvitt telt sammen med mange andre mennesker. Palle Mikkelsen er midt i en trompetsolo, det er et stille øyeblikk, et lite spedbarn helt bakerst i teltet lager lyd. Han eller hun er i ferd med å bestemme seg for å skrike, det er akkurat det lille klynket som innevarsler bæljing, Palle Mikkelsen fanger det opp og svarer spedbarnet med en lyd som ligner, barnet svarer med tilsvarende klynk eller uartikulært uæu, Mikkelsen: uæu, spedbarnet: uæuæu, Mikkelsen, uæuæuæuæu. Slik fortsatte de en stund: En duett mellom et menneske på knappe seks måneder og en av skandinavias største jazzmusikere. Det var et sånt øyeblikk man aldri glemmer. I et glimt får man en anelse om hva musikk er for noe. I et lite glimt aner man hva kunst kan være. Det kan være vanskelig å sette ord på hva en kunstopplevelse er, man kan ikke definere den, men man vet så absolutt hva det er når man har den.

Dramatikeren Jon Fosse snakker om teatret i et essay, at det av og til går en engel gjennom scenerommet. Alle som er tilstede i salen og på scenen, vet det når det skjer. Skuespillerne gjør det samme som i går, tilsynelatende, men akkurat denne kvelden er miraklet der, og alle vet det. Det er disse øyeblikkene, når engelen streifer gjennom scenerommet vi brenner etter og jobber for, vi som jobber med kunstnerisk virksomhet.

Jeg lurte på om Palle Mikkelsen husket spedbarnet fra 1989. I 2004 fikk jeg anledning til å spørre ham selv, nede på Nedre Torg her i Molde i 2004, "Selvfølgelig" svarte han. Selvfølgelig husket han det. Det er vel sånne ting som ikke skjer hver dag selv for en stor musiker som ham. Men dette øyeblikket var kanskje ikke like skjellsettende for ham som for meg. For meg var det den gangen jeg ble ført inn i jazzmusikken. Et øyeblikk forstod jeg med kroppen og sansene hva improvisatorisk musikk er. For forståelsen var en opplevelse, og siden er den blitt et minne. Jeg var kanskje ekstra mottagelig den ettermiddagen i København, men jeg vet at en engel gikk gjennom teltet, eller to engler var vel i sving: en trompetengel fra Palles horn og en liten spedbarnsengel som sang uten å vite det.

Jeg er overbevist om at vi mennesker hungrer etter sånne opplevelser, at de kanskje er viktigere enn noe annet. Viktigere enn mat og klær og jobb og karriere. Fordi i sånne øyeblikk vekkes livsappetitten og i sånne øyeblikk kjenner vi at vi er til, og vi aner en mening.

Sånne øyeblikk inntreffer ikke bare i kunsten. Sånne luker i tiden, luker som plutselig åpnes for opplevelsen av storhet og meningsfylde, kan inntreffe når som helst. En soloppgang, en fødsel, et favntak, en scoring av Mattias Mostrøm.

Det kommer an på hvem man er. Hvilke interesser man har. Men i kunsten og i musikken jakter vi altså på sånne øyeblikk. Det er det som er meningen. Meningen med kunst. Meningen med musikk. Det er derfor musikk er så viktig. Det er derfor musikk er blant det aller siste som forsvinner i menneskenes hukommelse.

I forestillingen *Driving Miles*, som spilles på teatret under denne festivalen også, forteller Henning Mankell historien om en bilopphugger, en mann som fører et helt vanlig liv, han er en en såkalt hvermannsen. Plutselig blir han stilt ansikt til ansikt med storheten i musikken, gjennom et møte med legenden Miles Davies. Her handler det også om en magisk trompet, og selv om historien er oppdiktet, selv om historien selv er et stykke kunst, så kunne den vært sann. Det kunne vært akkurat sånn. Mankells scenefortelling utsier noe vesentlig om hvert enkelt menneskes behov for overskridelse, for store og viktige øyeblikk i livet. Øyeblikk som forandrer oss litt. Hovedpersonen i denne jazzmonologen opplever at musikken gjør noe med ham, han blir et litt annerledes menneske. Han som vanligvis ikke sier stort, ikke slår om seg med store ord eller kjenner på egne følelser, han får behov for å vise frem kjærligheten til kona si. Plutselig etter årtiers vaneekteskap og rutine, vekker Miles trompet øyeblikket av storhet. Trompeten vekker ham av hverdagsdvalen.

Jazzfestivalen i Molde er en hel ukes vekkerklokkeringing. Denne ene uken i året blåser klarinetter, saxofoner, trompeter og alskens horn oss våknere. Denne uken dunker perkusjonister og pianister søvnen ut av øynene på oss. For vi vet jo at det som starter i dag, det er en unntakstilstand. Sånn som Molde er denne ene uken i året, sånn er ikke Molde resten av året.

Molde International Jazz Festival er ikke bare en musikkfestival for jazzkjennerere – som det i Molde finnes mange av, (kanskje er det en av verdens mest jazzkompetente byer, kompetanse regnet per innbygger), men i tillegg til å være en festival med et høyt musikalsk nivå, så er dette også en folkefest og et slags karneval. Det er som jeg sa, unntakstilstand i Molde – alt kan skje. Store øyeblikk kan skje. Og skjer. Og har skjedd.

I løpet av femti år har det skjedd mange slike store øyeblikk.

I en liten by ved en norsk fjord møter det lille det storslagne. Hverdagen møter festen. Og minner dannes. Og av minner oppstår historiene og historien.

Molde er en enestående by. Jeg skal dessverre flytte fra den, men den er enestående fordi den er så full av vilje, så full av evne. En liten by med 25 000 innbyggere sier seg sjelden tilfreds, den vil videre. Det er denne blandingen av taus misnøye og enorm ambisjon samt en stor porsjon som driver byen frem. Det trauste hverdagsmolde, den tomme Storgata, den trigger ildsjelene. Pessimismen kan være til å ta og føle på noen ganger. Men denne negativiteten provoserer kanskje frem motkrefter og utløser energi hos ildsjelene, gründerne, hos dem som har pågangsmot. Som den gruppen unge mennesker som i 1961 arrangerte den aller første jazzfestivalen. Men det skjer i dag også. Stadig tar man i Molde nye skritt, stadig løfter man seg selv etter håret opp av hengemyren. Her i byen med den ene gaten insisterer man på å være en del av den store verden. Fortsatt syns man det er helt naturlig at verdens fremste musikere rusler i Storgata.

Bygget som reiser seg et kort stykke unna er uttrykk for at Moldes kulturinstitusjoner også har store ambisjoner. Vi tar kampen opp mot den stadig tiltagende sentraliseringen av kulturlivet, både globalt og i vårt eget land. Vi forener krefter for å utvikle oss, for å bli bedre. Vi tror på samarbeid, at vi står sterkere sammen, organisatorisk selvfølgelig, men også kunstnerisk. Og det er det siste som er viktig. Vi tror at vi kan lage enda flere sånne øyeblikk som jeg snakket om ved å krysse grenser, ved å overskride genrer og skiller mellom kunstartene. Vi skal sette i gang nye og annerledes samarbeidsprosjekter. Vi skal våge å bevege oss ut i terreng vi ikke har vært før. Ved å lytte på hverandre og interessere oss for hverandre, tror vi at vi skal kunne overraske oss selv og andre. På den måten skal vi bli bedre til å lage forestillinger, til å produsere

konserter, på formidle billedkunst og litteratur. Molde skal fortsette å være jazzhovedstaden. Vi skal fortsatt være i elitedivisjonen blant norske teatre, biblioteket skal bli et foregangssted for litteraturformidling og kunnskapstilegnelse. Bjørnsonfestivalen skal bli den ledende arena for litteratur og samfunnsdebatt. Kunstnersenteret skal gjøre folk kjent med bildende kunst. Og det skal være lav terskel. Taket og trappen vil bli møtesteder for folk i byen. Sentrum vil bli større, Byen med den ene gata, blir en by med to! Det skal alltid skje noe der. Du skal få det spektakulære, men også skal det stillferdige. Det kan være nok å rusle en tur opp på Skueplassen, oppe på Gørvellplassen som ikke lenger er to nedlagte bensinstasjoner men en stor åpen plass med utsikt både over fjord og fjell og opp mot lia. Samtidig som det er tak for et kompakt hus for teater, musikk, litteratur og billedkunst, samtidig som det er et amfi og en arena i seg selv. Jeg tror det kan bli noen øyeblikk der oppe. Jeg gleder meg til å komme tilbake neste år og være med på den folkefesten som jeg lover skal finne sted da.

Jazzen var en utfordrende musikkform den gangen den ble lansert i Molde i femti- og sekstiårene. Denne musikken utfordret det nasjonale og det etablerte. Den kom utenfra, den var skapt av en frigjøringskamp.

Henning Mankell lar Miles Davies fortelle om hvordan det var å vokse opp som svart i USA, og om hvordan trompeten ble et ikkevoldelig våpen, hvordan musikken ble en vei ut, ut av fornedrelse og undertrykkelse. Det var denne musikken som fant grobunn i denne byen ved fjorden på Nordvestlandet. Det var denne musikken som åpnet for at fargede mennesker ble et vanligere syn, den bidro til at vi fikk nye helter og nye opplevelser. Og i årene som fulgte opplevde vi samspillet mellom våre egne musikere og dem der ute fra verden. Og så var vår verden blitt litt større.

Mitt håp for denne byen er at den nysgjerrigheten som har drevet frem så mye i Molde, fortsatt skal dyrkes. Jeg drømmer om at den spirit som har drevet Moldejazz: pågangsmotet og engasjementet, og alle de musikalske møtene, de øyeblikkene der englene flyr gjennom konsertsalene, at alt dette skal tas med inn i det daglige liv: til politikken, til næringslivet, til hver enkelt. La Molde være Norges New Orleans hele året. Ikke ved å arrangere jazzfestival hele tiden, ikke ved å ha karneval og boder med steinsmykker, hamburgere, softis,

tarot og healing i februar. Det holder med panfløyter og utendørspromille denne uken. Vi skal ikke ta luven og gleden fra denne strålende uke 29.

Men jeg tror at Molde kan bli en enda vakrere og bedre plett. Jeg drømmer om et Molde der den sosiale kontrollen blir litt mindre streng. Jeg tror på et Molde der menneskene fortsatt er nysgjerrige på andre mennesker. At man blir litt flinkere til å inkludere andre. At vi blir litt bedre til å ta i mot folk som kommer andre steder fra, at vi interesser oss for andre tanker, nye ideer, andre livssyn, annen musikk, annen religion, annen legning, ta jazzfesivalen med inn i hjertene. Bli et litt annet menneske. Det er budskapet fra den magiske trompet!

Det er full av håp og forventning, ære og ydmykhet at jeg erklærer den 51 Internatuonal Jazz Festival for ÅPNET!